

Druhy souřadného souvětí

1. Poměr slučovací: a, i, ani, také, též, i – i, ani – ani, jednak – jednak, dílem – dílem
Noc byla jasná, měsíc svítil a lehký vánek zachvíval korunami stromů.
Ani lísteček se nepohnul, ani hlásek se neozval.

2. Poměr stupňovací: ba, ba i, ba dokonce, dokonce i, nejen – ale i, nejen – nýbrž i
Plán sběru byl nejen splněn, nýbrž i značně překročen.
Byli jsme nejen spokojeni, nýbrž všichni jsme byli i radostně překvapeni.

3. Poměr odporovací: ,a (= ale), ale, však, avšak, leč, sice, nýbrž
Očekávali jsme netrpělivě jeho návrat, ale dosud nepřijel.
Naslouchal sice pozorně, leč nic se neozvalo.

4. Poměr vylučovací: nebo, anebo, buď – nebo, buď – anebo
Buď si spolu tiše hrajte, nebo si něco čtete.
Půjdeš na procházku, nebo zůstaneš doma?

5. Poměr příčinný: neboť, vždyť, totiž
Znám Bratislavu dobře, vždyť jsem tam byl loni celé prázdniny.
Musíš se dobře obléknout, neboť je tam zima.

6. Poměr důsledkový: proto, a proto, tedy, a tedy, a tak, tudíž
Schylovalo se k bouři, a proto jsme s prací pospíchali.
Čas kvapí, dejme se tedy do práce.

Tyto spojky uvozují věty hlavní!

Procvičování:

Urči poměry mezi větami hlavními, spojku zakroužkuj a udělej graf:

Příklad: Buď tak laskav **a** přines mi něco k pití. H1 a/slučovací H2

H1

H2

Do poloviny března mrzlo, **ale** pak začalo přes den svítit slunce.

H1

H2

H1 ale/odporovací H2

O prázdninách pojedu jednak k babičce, jednak budu s rodiči týden na chatě.

Bez slunečního světla bychom neviděli a rostliny by nemohly růst.

Rychle jsem utíkal za roh, zahlédl mě však můj bratr Michal.

Odpoledne chodím na hřiště nebo se dívám na televizi.

Buď pojedete podél řeky, nebo se vydáte úzkou cestou kolem starých kamenolomů.

Mrtvé moře je extrémně slané, vždyť postrádá stálý přísun sladké vody.

Překvapilo mě jeho chování, a proto jsem šel nepozorovaně za ním.

Udělal se mu špatně, a tak odešel domů.

Zopakuj mi to ještě jednou, já jsem ti totiž nerozuměl.

Určitě z toho měl radost, dokonce nás i pochválil.

